

İŞİTME ENGELLİ ÖĞRENCİLERİN EĞİTİMİNDE YARDIMCI TEKNOLOJİLER: 2003-2013 DÖNEMİ MAKALELERİN İÇERİK ANALİZİ

Turgay Demirel, Yüksel Göktaş

İşitme yetersizliği işitme mekanizması zarar gördüğünde ya da sesleri algılama yolları engellendiğinde işitme kaybı yaşanabilmektedir. İşitme yetersizliği olan öğrencilerin çoğunlukla konuşma ve dil gelişimi ile ilgili ve okuma ve yazma gibi akademik beceriler ile ilgili problemleri bulunmaktadır. İşitme engellilerin büyük çoğunluğunun IQ seviyeleri normal bireyler ile aynı orandadır. Fakat işitme yetersizliğinin türü ve düzeyi, çocuğun zihinsel gelişimi, yetersizliğin olduğu yaş ve çevrenin ve çocuğun yetersizliğe karşı tutumu gibi birçok değişken bu alandaki problemlerin oluşum ve derecesini etkilemektedir. İşitme yetersizliği olan bireylerin normal bireylerle iletişim kurmada karşılaştığı sorunlar ve çevrenin işitme engellilerle ilgili olumsuz önyargıları bireyin psiko-sosyal gelişimini de olumsuz etkileyebilmektedir. Bu sınırlılıklarından dolayı işitme engelliler özel eğitime gereksinim duymaktadırlar. Engelli kişilerin işlevsel kapasitelerini artırma, sürdürme ve geliştirmeleri için doğrudan temin edilen ya da değiştirilerek kullanılan her hangi bir nesne, ekipman veya geliştirilmiş ürünlere yardımcı teknolojiler denilmektedir. İşitme engellilerin eğitiminde kullanılan yardımcı teknolojiler ve özel eğitim yaklaşımlarının eğiliminin belirlenmesi işitme engellilerin eğitiminin bütünsel bir bakışla değerlendirilmesi açısından önemlidir. Bu çalışmada işitme engelli öğrencilerin eğitiminde yardımcı teknolojilerin kullanımı ile ilgili 2003-2013 yılları arasında yapılan çalışmaların eğilimlerinin ortaya çıkarılması amaçlanmıştır. Söz konusu yıllar arasındaki işitme engelli öğrencilerin eğitiminde kullanılan yardımcı teknolojilerle ilgili yapılan çalışmalar Web of Science’da taranmıştır. Tarama yapılırken; “assistive technology”, “yardımcı teknolojiler”, “deaf education”, “sağır eğitim”, “deaf educational technology”, “sağır eğitim teknolojisi”, “ICT-IT”, “bilgi ve iletişim teknolojileri” anahtar kelimeleri kullanılmıştır. Bu taramalar sonucunda bulunan makaleler araştırma amacına yönelik olup olmadığı kontrol edildikten sonra geriye kalan 17 makale konu, kullanılan teknolojiler, yöntem, örneklem düzeyleri ve sayıları açısından incelenmiştir. Bulgular tablo ve grafiklerle görselleştirilerek sunulmuştur. Sonuç olarak, işitme engellilerin dil ve okur-yazarlık gelişimleri, işaret dili, işitme engellilere uygun öğrenme ve iletişim ortamları geliştirilmesi gibi konularda çalışmalar yoğunluktadır. Bununla beraber işitme engellilerin eğitiminde görsel öğretim materyalleri ve stratejilerinin geliştirildiği ve kullanıldığı anlaşılmaktadır. Çalışmalar çoğunlukla deneysel, karma ve ilişkisel tasarlanmış çoğunlukla anket ile tutum, algı, kişilik ve yetenek testleri kullanılmıştır.

Anahtar Kelimeler: işitme engelliler eğitimi, araştırma eğilimleri, đretim teknolojileri, yardımcı teknolojiler